

ΔΗΜΟΚΡΑΤΗΣ

Ημερησία πολιτική-οικονομική εφημερίς τοπικῶν συμφερόντων

Ἔτος 9ο

Ἀριθ. φύλλου 2302 Σάββατον-Κυριακή 26-27 Μαρτίου 1983

Τιμή φύλλου δρχ. 5

Γραφεία Κωλέττη 5 ΤΗΛ. 28008 - 22682

ΡΑΔΟΥΖΙΝΟΙ ΟΠΛΑΡΧΗΓΟΙ ΣΤΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΟΥ 1821

Μῆτρος Γώγου Μπακόλας

ΤΟΥ ΔΗΜ. Φ. ΚΑΡΑΤΖΕΝΗ

Ἦτο ὁ πρῶτος υἱὸς τοῦ ὀπλαρχηγοῦ Γώγου Μπακόλα ἐκ τοῦ γάμου του μετὰ τῆς θυγατρὸς τοῦ Γερακινογιάννη ἀρματολοῦ τῆς ὑπάτης (Πατριτζικίου). Ἐγεννήθη κατὰ τὸ 1795 στὴν Σκουληκαριάν καὶ ἐπὶ ἐξοριάζη ἢ ἐπανάστασις ἠκολούθησε τὸν πατέρα του λαθῶν καὶ αὐτὸς μέρος εἰς τὰς μέχρας τῆς Λαγκάδας, Πέτρα Πλάκας, Πραμάντων, Ἀητιῶ Μελισσοουργῶν, τοῦ Σταυροῦ τῆς 4 Ἀυγούστου 1821 καὶ τέλος τῆς Ἄρτης κατὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ ἴδιου ἔτους. Ἐπειτα κατὰ τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1822 κατῆλθεν εἰς τὸ Πέτρα όπου ἀνέμενον τὸ ἐκστρατευτικὸν Σῶμα τοῦ Μαυροκορδάτου διὰ νὰ λάβῃ καὶ αὐτὸς μέρος εἰς τὴν μάχην τοῦ Πέτρα τὴν 4 Ἰουλίου 1822 καὶ ἴδιως στὴν περιοχὴν τοῦ Μπετσιοῦ κατὰ τῶν 800 Ἀλβανῶν ποὺ ἐκίνησαν ἀπὸ τὴν θῆσιν Πουράρι γιὰ νὰ ἐπιτεθοῦν ἐκ τῶν ὀπισθεν κατὰ τῶν Ἑλλήνων τοῦ Πέτρα.

Ἀπὸ τὸ Ἀύγουστον 1822 καὶ ὅλον τὸν χρόνον τοῦ 1823 ὁ ἀδελφὸς του Ντουλάς κρατεῖται πικρῶς τῶν Τούρκων στὴν Πρέβεζαν. Εἶχε προσφερθῆ ὁ ἴδιος εἰς αὐτο, γιὰ νὰ μὴ καταστρέψῃ ὁ Ἰκιουταχῆς τὸ Ραδοῦζι μετὰ τὴν μάχην οὗ Πέτρα. Πρὸς τὸν φόβον γιὰ τὴν τύχην τοῦ ἀδελφοῦ του κατὰ τὸν Δεκέμβριον 1823 γράφει στὸν

ΤΑΧΥΓΡΑΦΙΚΟ ΤΕΛΟΣ ΠΛΗΡΩΣΗΚΕ

μαυροκοροσταν ότι θέλει νά συνεχίση τὰς ὑπηρεσίας του γιὰ τὴν πατρίδα καὶ ἀναμένει σχετικὰς διαταγὰς. Τυτυχρόνως γνωρίζει σὸν Μαυροκορδάτον τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς του συμβάντα τὴν 30 Σεπτεμβρίου τοῦ ἰδίου χρόνου. Ἡ ἀπάντησις τοῦ Μαυροκορδάτου ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ἄριθμ. 132. Γενναϊότατον Καπετάν Δημήτριον Γῶγον.

Εἶναι περιττὸ τὸ νά σέ παρηγορήσω διὰ τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς σου, διότι ὅλοι μὲς ἄλλοι πρῶτο καὶ ἄλλοι δεῦτεροί ὑποκείμεθα εἰς τὸ ἴδιον, ἀφ' ὅσα παρέστησεν ὁ Τζίνος βλέπω δτι ἔχεις καρδίαν Ἑλληνικὴν καὶ τοῦ ὅτι ἡ ἀπόφασίς σου ἦτο νά τρέξης τὸ λαμπρὸν στάδιον εἰς τὸ ὅποιον τρεῖς χρόνους τώρα ἀγωνίζονται οἱ συνάδελφοί σου. Ὁ ἄνθρωπος πού φέρει τὸ παρὸν θέλει σέ δμιλήσῃ καὶ στοματικά. Τόσον μόνον σέ λέγω, δτι δταν τὰ πράγματα φανοῦν σύμφωνα μὲ ὅσα ἐμήνυσες, ἡ Διοίκησις θέλει σέ ἐναγκαλισθῆ ὡς γνήσιον καὶ ἀληθινὸν τέκνον τῆς Πατρίδος εἰς τὸν στρατηγὸν Ἄνδρέαν Ἰσσκο καὶ τὸν στρατηγὸν Τσόγκαν ὅσα ἔπρεπε καὶ εἶναι ἔτοιμοι νά συστήσῃς καὶ σὸν Καπετάν Κοτελίδαν δταν καὶ αὐτὸς εἶναι εἰς τὴν ἰδίαν γνώμην. Πάντοτε θυμὸς ἀήξευρέτε δτι δταν ἀποφασισθῆ νά ἀρχίσῃ ἡ δουλειὰ πρὸς σέ νά ἀρχίσῃ μὲ τὰ σωστά καὶ μὲ ἀπόφασιν, διότι τότε εἶναι δέδασιν δτι πηγαίνει ἐμπρὸς τὸ πρᾶγμα. Εἶσα ἀρκετὸς νά ἐνωήσῃς περισσότερα ἀπ' ὅσα σέ ἔγραψα.

1 Ἰανουαρίου 1824. Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος
Μεσολόγγι.

Κατόπιν καὶ τοῦγράμματος αὐτοῦ, καίτοι συνεχίζε-
ται ἡ ὁμηρία τοῦ ἀδελφοῦ του, ὁ Μήτρος Μπακόλας
κετέρηται σὸ Μακρινόρος μὲ τμημα ἀνδρῶν συμπα-
τριωτῶν του καὶ βοηθεῖ τὸν Ἄνδρέαν Ἰσσκον εἰς τὴν φύ-
λαξιν τῶν διαβάσεων. Κατὰ τὸ τέλος Μαρτίου 1824 ὁ
Μαυροκορδάτος εἰσήγαγε τὸν Καραϊσκάκην εἰς δίκην ἐπί-
προδοσίας εἰς τὴν Παναγιάν τοῦ Αἰτωλικοῦ, παρακινούμε-
νος ἀπὸ τοὺς φίλους Τσόγκαν καὶ Ράγκον. Μετὰ τὸ τέλος
τῆς δίκης ὁ Καραϊσκάκης ἐπεχείρησε ἐκστρατεῖαν
πρὸς ἀνάγκησιν τοῦ Ἀρματολικίου τῶν Ἀγράφων. Εἰς
διάστημα ὀλίγων ἡμερῶν συνεκέντησε δύναμιν ἐπτα-
κασίων ἀνδρῶν. Τὸν ἠκολούθησε ὀλόκληρος τὸ Ροδοῦζι
ὁ Μήτρος Μπακόλας, Κοτελίδας, πολλοὶ Βαλτικοὶ καὶ
ἄλλοι. Ἡ ὑγεία του θυμὸς εἶχεν νέαν ὄξυνσιν καὶ ἡ ἐκ-
στρατεία ἀπέτυχε. Εἶχον στραφεῖ ἐναντίον του οἱ Τυρ-
κοὶ τῶν Τρικάλων καὶ ἐν τῶν Ἑλλήνων ὀπλαρχηγῶν
ὁ Νικόλαος Στεφανόρας καὶ ἄλλοι. Ὁ Μαυροκορδάτος
δὲν ἐσυγχώρησε τὸ Ροδοῦζι τοῦ ξιστηθῆκε μὲ τὸν
Καραϊσκάκην. Γιατὸ τὸν Ἰούλιον 1824 διέταξε τοὺς
συνέχεα στή 2η σελίδα

ΡΑΔΟΥΒΥΖΙΝΟΙ ΟΠΛΑΡΧΗΓΟΙ

συνέχεια από την 1η σελίδα

φίλους του στρατηγού Γ. Τσόγκαν, Ι. Ράγκον, Κωνσ. Οικονόμου να εκστρατεύσουν κατά του Ραδοβυζίου και να τιμωρήσουν τους κατοίκους του. Ο Μήτρος Μπακόλας τους έθεταίωσε ότι θέλει τους βοηθήσει εάν εστρέφοντο κατά της Άρτης και θα προσπαθήσει διά να έχει ελευθέρως τās χείρας επως εντός τριών να φυγαδεύσει από την Πρέβεζαν του αδελφού του Ντούλα. Άλλ' οι στρατηγί ήρχισαν να έρηνώνουν την Σκουληκριάν και τό Βιλεντζιάν επου έσταμάτησαν γιά να επανέλθουν τό Αύγουστον να καταστέψουν ολοσχερώς τό Ραδοβύζι σάν προσκείμενο στόν Καραϊακάκη και Μπακόλαν. Συ νεχιζομένης της καταστροφής του Ραδοβυζίου ο Μπακόλας καταβάνει την ελευθέρωσιν του Ντούλα και τότε τρέχει στο Μισολόγγι να συναντήση τον Μυροκορδάτην να τον βεβαιώση γιά τίς προθέσεις της οικουγενείας του να βοηθήσουν την επανάστασιν και να σταματήση ο διωγμός του Ραδοβυζίου. Στο Μισολόγγι δέν βρήκε τον Μυροκορδάτον άπουσιάζοντα την εποχήν εκείνη στην Πελοπόννησον όπου άνεμένετο ή απόδασιν του Ίμπρήμ Πασά της Αιγύπτου. Έπιστρέφει στο Μακρυνόρος και άργότερα εκτελών τα καθήκοντά γιά τον Ίντι. Ίσκον της φρουρήσεως των διαβάσεων. Τότε γράμματα άπάντησιν στα αίτήματά του από τον Γενικόν Γραμματέα του Διευθυντού Αιγύπτης Έβλάρδ ο Μυροκορδάτον Νικόλαον Αιγυρίην από την Άρταν. Είς αυτόν ο Μήτρος Μπακόλας γράφει:

«Τήν εγγένα σας κυρίον Αιγυρίωτη προσυνώ.

1825 Φεβρουαρίου 2 ομοτί.

Τό ταπεινόν μου της δηλοποιώ, τίς πράξεις ελευθον τό τιμίον σας καίως έκαστά σθα. Είδα να μου φανερώνης διά τον Πρέεδρον και άλλα πλείον, πλην άδελφά, φροντίστε, στείλτε εις την Διοίκησιν να προσφιστή ή υπόθεσις των συνόρων του Μακρυνόρους και άλλου ότι σήμεραν Κομπότι ήλθον δύο χιλιάδες τόσκηδες άλλες δύο άπεινούν εις Βόνιτζα. Ο Σερσασκέρης από Τρίκαλα εις δύο ήμέρες έρχεται εις Ιωάννινα με τατάρους

της Νεόφυτον να γράψη στους διάφορους οπλαρχηγούς και κάμη εκκλησιν σ' αυτούς όπως εγκαταλείψουν τον άγωνα και επανέλθουν στα σπίτια των, άλλως ή Τουρκική έξουσία θα τους καταδιώξη. Είς τούτην δέν όπήκουσαν οι άδελφοί Μπακόλα και έξηκολούθησαν να όπηρετούν τό Στρατόπεδον της Σφήμας και να φυλάσσουν τό Μακρυνόρους. Τό 1830 μετά την επίλυσιν των διαφορών, Ελλάδας και Τουρκίας, οι άδελφοί Μπακόλα επανέρχονται στην Σκουληκριά και δυναμικά κατέχουν τό άρματολικι του Ραδοβυζίου. Οι Τούρκοι έχουν έμπλακαί εις πόλεμον με την Ρωσίαν και είναι δύσκολον να αντιδράσου. Διατηρούν τώρα οι άδελφοί Μπακόλα και Κοτελίδας δύναμιν 500 ενόπλιον άνδρών, από Σκουληκριάς μέχρι Χοσέφως. Τό Φθινόπωρον του 1830 φθάνει στα Γιάννινα έξ Άνδριανουπόλεως ο Κιουταχής δσσης πληροφορηθείς ότι οι παλαιοί οπλαρχηγοί της επαναστάσεως εντός του Τουρκικού έδάφους είχαν άποκτήσει μεγάλην δύναμιν ήθελσε ά περιούσιον την δύναμιν των και σιγά-σιγά να τους άφοτίση. Πρός τούτο τους εκάλεσε να παρουσιαστούν εις τούς Τούρκους Διοικητάς να βε επαρχίης. Ο Μήτρος Γάγος και Γιαννάκης Κοτελίδας δέν επιβόρθησαν εις την διαταγήν αυτήν του Κιουταχή και επέβησαν εις τον Βάιταν. Οι Τούρκοι όμως μεταβάντες εις την Σκουληκριάν έκαψαν πολλά σπίτια του χωριού, τους έπρόλαβον όμως οι Μπακαλόλα και κατόπισιν μάχης τους έξεδίωξαν. Αποκατασταθείσης σχετικώς ήρεμίας ο Μήτρος Γάγος ύστερα από όλιγον χρόνον, άγνωστον ποτε ακριβώς άπέθανε. Η Έπιτροπή εκδουλεύσεων των αγωνιστών τον κατέταξε εις την 7η Τάξη άξιωματικών.

**Άγώνας κατά της
Δισχιδούς ράχης**

Έρευνητές γιατροί έχουν άποδοθει σε μία νέα προσπάθεια γιά να διαγνώσουν αν ένα συγκεκριμένο ελάτ-

άνθρωπος θανάση καί Γιάννη όπου να τούς οδηγήση-
τε διά τόν Άνδρέαν κί ότι χμπερί νά μās προφθάσι-
τε κατά τά πιάνα καί τζιβλίσι όπου σās πρώην έγγραφα
καί μέ κάθε ταχύτητα. Ό πρόθυμος εις τούς όρισμούς
σας Δημήτριος Γώγου».

Ό Νικόλ. Λευριώτης όταν έλαβε τό γράμμα αύ-
τό διεδίδασε τό περιεχόμενον του στον Μαυροκορδάτου.

Κύριον Άλέξανδρον Μαυροκορδάτου. Από τόν
Καπετόν Μήτρο Γώγου έλθεσ τό γράμμα μέ δύο ανθρώ-
πους οτινες ανεχώρησαν σήμεραν διά ξηράς εις ζήτη-
σιν του στρατηγού Άνδρέα Ίσικον. Αποταυθήτε τί νά
γράψω.

27 Φεβρουαρίου 1825. Ό ύποσημειούμενος Λευριώτης».

Τώρα ή Διοίκησης αναγνωρίζει τάς ύπηρεσίας του
Μπακόλα καί τήν 20 Μαρτίου 1825 τό Έκτελεστικόν
Σώμα προήγαγε τόν Μήτρον Γώγου καί τόν Γιαννάκη
Κοτελίδη εις τόν βαθμόν του στρατηγού.

Τήν ίδιαν ήμέραν τό έκτελεστικόν Σώμα διέ δικ-
ταγής προς τό ύπουργείον Πόλεμου τό πληροφορεί ότι
έγγινε τήν υπό του Μήτρον Γώγου Μπακόλα στρατο-
λόγησιν 300 άνδρων του 58 Κοτελίδα 200 καί τούς τοπο-
θετεί προς φύλαξιν των συνόρων του Μακρινόρους. Στή
συνέχεια ό Μπακόλας συμπληρώνει τήν δύναμιν του
τμήματος εις 300 άνδρας κυρίως Ραδοβιζιτινός καί κρ-
πταμβάνει τάς διαβίσεις του Μακρινόρους. Η δύνα-
μις αύτή του Μπακόλα ή αναγνωρισθείσα από τήν Δι-
είκην εινα: σημαντική αναγνώριση τής αξίας καί προ-
σφοράς του Μήτρον Γώγου στον άγώνα, εάν λάθωμεν
υπόψιν τήν «Συλλογήν Σωμάτων του ύπουργείου πολέ-
μου» κατά τήν Δυτική Έλλάδα εις τήν όποιαν αναφέρε-
ται ή δύναμις, των άλλων έπληρχηγών ή καθορισθείσα
από τήν Διοίκησην. «Στρατόπεδον Βενίτικης Σώμα Άρτι-
νων, 100 άνδρων υπό τόν Άναστάσιον Μόστρα Στρατό-
πεδον Καρβασαρά σώμα 150 άνδρων υπό τόν Κώσταν
Οικονόμου, Στρατόπεδον Μακρινόρους 300 άνδρων ύ-
πό του Δημ. Γώγου καί Γιαννάκη Κοτελίδη 200».

Τό Φθινόπωρον του 1825 ό Μπακόλας μέ τό τμή-
μα του κατέρχεται προς τήν περιοχήν Μεσολογγίου κί
συνεργάζεσσι μέ τόν Καραιομάκην εις όλας τάς θέσεις
προς άνγκυφίσιον τής φρουράς του Μεσολογγίου. Τήν
άνοισιν του 1826 επανέρχεται στο Μακρινόρους. Καί
όταν τήν 18ην Νομβρίου 1827 φθάσει στο Δραχμιάστο
τής Άκρνανιάς ό διορισθείς Άρχιστράτηγος του Έλλη-
νικού στρατού Τσώρης ό Μήτρος Μπακόλας έντάσσεται
μέ τό τμήμα του στο συγκροτηθέν Στρατόπεδον Τής
Σφήνας. Τό στρατόπεδον αύτου άνηούχησε τούς Τούρ-
κους τής Άρτης οτινες επέλασαν τόν Μητροπολίτην Ά

